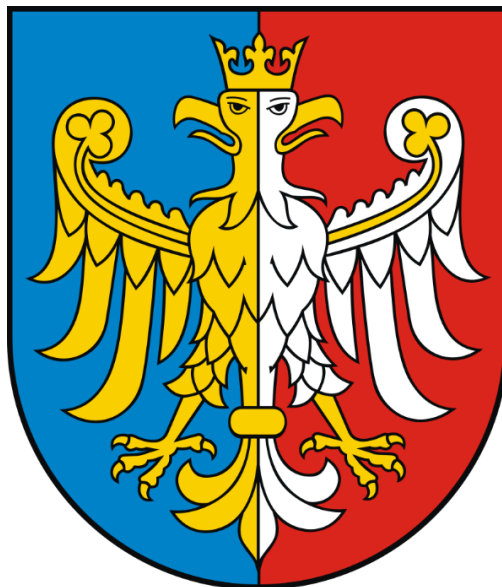

Powiatowy Program Profilaktyczny
w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod
wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach
zagrożonych przemocą domową w Powiecie Bielskim
na lata 2026 -2031

Spis treści

WPROWADZENIE	3
I. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU	4
II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ.....	5
III. CELE I ZAŁOŻENIA PROGRAMU	7
IV. ADRESACI PROGRAMU	9
V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	9
VI. MONITORING I SRAWOZDAWCZOŚĆ	9

WPROWADZENIE

Polityka społeczna państwa i samorządu terytorialnego ukierunkowana jest na wspieranie rodziny w prawidłowym wypełnianiu jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz przeciwdziałanie zjawiskom zagrażającym jej prawidłowemu funkcjonowaniu.

Szczególne znaczenie mają działania profilaktyczne, podejmowane w celu zapobiegania przemocy domowej oraz wzmacniania kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów.

Rodzina stanowi podstawowe środowisko życia i rozwoju dziecka, w którym kształtują się jego podstawy, wartości oraz wzorce zachowań. Zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny, wynikające m. in. z problemów społecznych, takich jak uzależnienia, ubóstwo czy trudności wychowawcze, mogą prowadzić do stosowania niewłaściwych metod wychowawczych, a w konsekwencji do występowania przemocy domowej.

Istotnym elementem przeciwdziałania przemocy domowej są działania profilaktyczne, ukierunkowane na promowanie prawidłowych metod wychowawczych, zwiększanie świadomości społecznej oraz udzielanie specjalistycznej pomocy rodzinom zagrożonym przemocą. Wczesne wsparcie pozwala ograniczyć skalę zjawiska oraz zapobiegać jego negatywnym skutkom, w szczególności w odniesieniu do dzieci.

Niniejszy program został opracowany w celu realizacji zadań własnych powiatu wynikających z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej i obejmuje działania profilaktyczne służące wspieraniu rodzin oraz promowaniu prawidłowych metod wychowawczych w środowiskach zagrożonych przemocą domową.

I. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Podstawę prawną niniejszego Programu stanowi art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, zgodnie z którym do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym, mających na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, w szczególności w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

Szczególne znaczenie dla realizacji Programu mają przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., która zapewnia ochronę praw dziecka oraz zobowiązuje organy władzy publicznej do podejmowania działań na rzecz ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Istotny aktem prawnym jest również Konwencja o Prawach Dziecka, która wskazuje konieczność zapewnienia dziecku warunków do prawidłowego rozwoju oraz ochrony przed wszelkimi formami pomocy. Dokument ten podkreśla rolę rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka oraz potrzebę jej wspierania przez instytucje publiczne.

Ponadto działania podejmowane w ramach Programu realizowane są w oparciu o następujące akty prawne:

1. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
2. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
3. ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich;
4. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
5. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej z dnia 15 listopada 2023 r.;
6. Standardy Ochrony Małoletnich Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej z dnia 14 maja 2024 r.

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

1.1 Pojęcie przemocy domowej

Rodzina powinna stanowić środowisko miłości, wzajemnego szacunku, bezpieczeństwa oraz gwarantować każdemu z jej członków warunki do harmonijnego rozwoju psychicznego, fizycznego i społecznego. W sytuacji, gdy pojawia się przemoc domowa, te fundamentalne wartości zostają naruszone, a relacje rodzinne ulegają poważnym zaburzeniom. Przemoc domowa ingeruje w podstawowe prawa człowieka oraz destabilizuje funkcjonowanie rodziny.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie osoby stosującej przemoc, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej. Przemoc domowa może dotyczyć osób pozostających w relacjach rodzinnych, byłych partnerów, osób pozostających w trwałych relacjach uczuciowych lub fizycznych, osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, a także małoletnich będących świadkami przemocy.

Zjawisko przemocy domowej występuje we wszystkich środowiskach społecznych, niezależnie od wieku, płci, poziomu wykształcenia czy sytuacji materialnej, a jego skutki dotyczą nie tylko osoby bezpośrednio doznające przemocy, ale również całe rodziny i społeczność lokalną.

1.2 Rodzaje przemocy domowej

Przemoc domowa może przyjmować różnorodne formy, które mogą występować pojedynczo lub łącznie. Każda z nich stanowi naruszenie praw człowieka oraz godności osoby doznającej przemocy domowej. Rozpoznanie rodzaju stosowanej przemocy ma kluczowe znaczenie dla właściwego zaplanowania działań pomocowych, ochronnych i interwencyjnych co przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1.
Rodzaje przemocy domowej.

Rodzaj przemocy	Charakterystyka
Przemoc fizyczna	Polega na umyślnym użyciu siły fizycznej wobec osoby doznającej przemocy, prowadzącym do bólu, obrażeń ciała lub zagrożenia życia (np. bicie, kopanie, duszenie, popychanie).
Przemoc psychiczna (emocjonalna)	Obejmuje działania naruszające godność i poczucie własnej wartości, takie jak groźby, poniżanie, kontrolowanie, izolowanie od otoczenia, zastraszanie czy manipulowanie emocjonalne.
Przemoc seksualna	Dotyczy wszelkich zachowań o charakterze seksualnym podejmowanych bez zgody osoby doznającej przemocy, w tym wymuszania kontaktów seksualnych, molestowania, innych zachowań naruszających wolność seksualną.
Przemoc ekonomiczna	Polega na kontrolowaniu zasobów finansowych, ograniczaniu dostępu do pieniędzy, uniemożliwianiu podjęcia pracy, zmuszaniu do zaciągania zobowiązań finansowych lub pozbawianiu środków do życia.
Zaniedbanie	Przejawia się w niezaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych osób zależnych, takich jak dzieci, osoby starsze lub osoby z niepełnosprawnościami (np. brak opieki, jedzenia, leczenia, bezpieczeństwa).
Cyberprzemoc	Obejmuje uporczywe nękanie, kontrolowanie, groźenie, ośmieszanie lub naruszanie prywatności za pomocą telefonu, Internetu, mediów społecznościowych, komunikatorów czy innych narzędzi elektronicznych.

Źródło: opracowanie własne PCPR na podstawie obowiązujących przepisów.

Konsekwencje przemocy domowej wykraczają poza życie rodzinne, wpływając negatywnie na zdrowie oraz funkcjonowanie społeczne i zawodowe osób jej doświadczających.

Przemoc domowa stanowi naruszenie podstawowych praw człowieka i wymaga podejmowania działań przez władze publiczne w celu zapewnienia ochrony życia, zdrowia i bezpieczeństwa osób zagrożonych przemocą. Kierunki tych działań zostały określone w Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030, który stanowi punkt odniesienia dla planowania lokalnych działań profilaktycznych, interwencyjnych i pomocowych.

III. CELE I ZAŁOŻENIA PROGRAMU

1. Cel główny programu

Ograniczenie zjawiska przemocy domowej poprzez realizację działań profilaktycznych oraz wspieranie rodzin w prawidłowym pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

2. Cele szczegółowe oraz sposób ich realizacji

2.1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz dostępnych form wsparcia.

Działania: opracowanie i rozpowszechnianie materiałów informacyjnych i edukacyjnych oraz prowadzenie działań skierowanych do mieszkańców powiatu.

Realizatorzy zadania: Starostwo Powiatowe, PCPR, samorządy gminne, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, organizacje pozarządowe.

Termin realizacji: 2026-2031.

Wskaźniki:

- liczba opracowanych i rozpowszechnionych materiałów informacyjnych.

Działania: prowadzenie działań profilaktyczno-edukacyjnych skierowanych do rodziców/opiekunów na temat zjawisk wpływających na wychowanie dzieci, w tym na temat przemocy domowej.

Realizatorzy zadania: Starostwo Powiatowe, PCPR, samorządy gminne, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, organizacje pozarządowe.

Termin realizacji: 2026-2031.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych działań.

2.2. Zapewnienie wsparcia i pomocy rodzinom przeżywającym trudności, w tym zagrożonym wystąpieniem przemocy domowej.

Działania: prowadzenie poradnictwa specjalistycznego, w tym socjalnego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego mającego na celu wspieranie osób i rodzin, u których wystąpiła przemoc, zagrożenie przemocą, trudności wychowawcze.

Realizatorzy zadania: POIK, samorządy gminne.

Termin realizacji: 2026-2031.

Wskaźniki:

- liczba osób objętych pomocą.

Działania: zapewnienie wsparcia asystenta rodziny.

Realizatorzy zadania: samorządy gminne.

Termin realizacji: 2026-2031.

Wskaźniki:

- liczba osób objętych pomocą.

2.3. Propagowanie prawidłowych postaw wychowawczych oraz kompetencji opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach.

Działania: prowadzenie szkoleń podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze

Realizatorzy zadania: Starostwo Powiatowe, PCPR, samorządy gminne

Termin realizacji: 2026-2031.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych szkoleń, warsztatów,
- liczba uczestników.

Działania: organizacja spotkań, konferencji o tematyce dotyczącej propagowania prawidłowych postaw wychowawczych.

Realizatorzy zadania: PCPR we współpracy z samorządami gminnymi.

Termin realizacji: 2026-2031.

Wskaźniki:

- liczba zorganizowanych spotkań, konferencji.

IV. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są mieszkańcy Powiatu Bielskiego, w szczególności:

1. rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze,
2. rodziny zagrożone wystąpieniem przemocy domowej,
3. rodziny, w których występuje przemoc domowa,
4. dzieci i młodzież wychowujące się w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
5. rodzice i opiekunowie, w tym rodziny zastępcze, wymagający wsparcia w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
6. przedstawiciele instytucji i służb działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz wspierania rodziny.

V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Realizacja Programu finansowana będzie ze środków własnych powiatu, zabezpieczonych w budżecie na poszczególne lata jego obowiązywania. Dopuszcza się również możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, w szczególności z funduszy krajowych i europejskich, przeznaczonych na działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz wspierania rodziny.

VI. MONITORING I SRAWOZDAWCZOŚĆ

Realizacja Programu będzie monitorowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej.

Monitoring Programu polegać będzie na gromadzeniu danych dotyczących realizowanych działań oraz liczby osób objętych wsparciem. Zebrane dane mogą stanowić podstawę do oceny realizacji programu.

Sprawozdawczość z realizacji Programu prowadzona będzie w cyklu rocznym i obejmować będzie zestawienie danych dotyczących realizacji poszczególnych działań, w tym w szczególności liczby zrealizowanych form wsparcia oraz liczby uczestników.